

Szerkesztőségi iroda,
hová a lap szellemi ré-
szére vonatkozó közle-
mények küldendők: fő-
utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyv-
kereskedése, hová az
előfizetési pénzek, hir-
detések, hirdetési-díjak
és reclamatiók
küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; **Pesten:** Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilttérben” a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, va-
sárnap és esőtörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással,
vagy vidékre postán

egész évre . 6 frt —
fél „ . 3 frt —
negyed „ . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Előfizetési fölhívás

a

„BÉKÉS”

1871-ik év utolsó negyedére.

Külön előfizetési ivateket nem küldünk szét, hanem e helyen kérjük fel a t. közönséget, hogy lapunkat továbbra is pártolni s a közeledő évnegyedre szóló előfizetéseket idejekorán a kiadóhivatalba be-
küldeni sziveskedjék.

E végből a postautalványozást, mint leg-
célszerűbb módot, ajánljuk használni.

A „békésmegyei szeretetház” részére Vésztőn a következő adományok tettek: K. F. 10 frt, H. R. 5 frt, B. L. 1 frt, K. S. 10 frt 10 kr., Csernus Ádám 1 frt 10 kr., Csernus András 1 frt 20 kr., Csatlós Ferencz 1 frt, Geiszt Magdolna 2 frt, Pap János 2 frt, Sz. O. 20 kr., Sz. G. 20 kr., Sz. B. 20 kr., K. Gy. 20 kr., B. B. 20 kr., Miklós Lukácsné 1 frt, Pécs János 1 frt, Pap György és neje 10 frt, Kis Mihály Ö. 1 frt, Pákozdi Gábor 10 kr., Fazekas János 10 kr., Csüllög Mihály 10 kr., Putits László 50 kr., Ökrös Sándor 40 kr., Forstner Ferencz 50 kr., Csizmazia Kálmán 50 kr., Altdorfer Gyula 1 frt, 2. Blaszok 1 frt, Hricz János 1 frt, Hanek mezőberényi vasúti főnök 1 frt, Csáky János 1 frt, Reizner Jakab 1 frt, Csák János 1 frt, Szücs Imre 1 frt, Petrovits D. 2 frt, Szombati János 1 frt. Özv. Papp Istváné 5 frt, Bottyán Ferencz 20 kr., Pardi Jánosné 20 kr., Balog Ferencz 20 kr., Szombati Gábor 40 kr., Pákozdi Bálint 20 kr., Lovas István 20 kr., Balog János 20 kr., Vresitz Károly 5 frt. Összesen 72 frt 20 kr.

Megyei szeretet-házunk érdekében.

Mióta Molnár Aladár ur, „Állítsunk szeretet-házakat” című felhívását a hazában szét bocsátotta, annak szükségességét és hasznos voltát, különösen reánk magyarokra nézve, — a gyakorlati életből merítvén tapasztalati adatait — oly világosan s érthetően előtűntet, azóta e nagyszerű eszme megtestesítése sokakat foglalkodtat, s napunkint — legalább szeretjük hinni — szaporodik azok száma, kik e fontos társadalmi kérdés tekintetében, a felhívó emberbaráti magasztos érzelmeitől áthatva, ily intézetek létesítésének szükségessége és hasznos volta felől tökéletes meggyőződésre jutottak, s kik ez eszme megtestesítése körül anyagilag is működni s áldozatot hozni humanus kötelességüknek ismerik.

Megyének derék dalárai, midőn a dalún-

napély eszméjét megpendíték, a dal magasztos hatása alatt e szent cél elérésére ajánlák meg eszközül az ünnepély tiszta jövedelmét. Az eredmény meglepő volt. Az ünnepély tiszta jövedelme ezer forintot meghaladott. Oly tünemény ez, minőt megyénkben még eddig nem tapasztalánk, — és szabadjon épen a kezdet e meglepő eredményéből remélni, hogy az elvetett mag jó földre talált, hogy megyei közönségünk tekintélyes része osztja ez ügyben Molnár Aladár ur nemes érzelmeit, hogy telfogva a szent célnak eredményeiben ki sem számítható áldásos következményeit: épen e emberies érzettől vezetette legjobb tehetősége szerint kíván működni, hogy egy ily szeretet-házat e megyében is létesítsen.

Molnár Aladár ur felhívása élén, a legnagyobb magyar e mondatát idézi, hogy: „oly kevesen vagyunk, mikép az apa-gyilkosnak is kész volna megbocsátani, csak-hogy a hóhér bárdja se fogyassa fajunkat.” A nemzeti önfentartás e rendkívül erősen kifejezett érzésének arra kell benünk indítania — mondja Molnár Aladár — hogy a nemzet számára mentsük meg azokat is, kiket pályájuk már gyermekségükben elhagyott helyzetüknél fogva valószínűleg a börtönök, vagy épen a vesztőhelyre vezetne.

E pár sor végtelen sokat mond, s e pár sort közönségünk, mint látszik megértette. Megyének műveltségi foka, hála szerencsés helyzetünknek, s áldott termésű földjeinknek, — még hazánkban első sorban áll, — és mégis mily végtelen hátra attól, hova anyagi állapotunk okos felhasználása képesítene.

Hozzunk áldozatot, folytassuk ez utat, melyen elindulánk, állítsuk fel a szeretet-házat. Nyerni fogunk becsületes, jóra való értelmes munkásokat, kapunk serény s híű cselédeket, kik mind a külső, mind a házi gazdálkodás megbecsülhetlen előmozdítói, és mig ez által anyagilag gyarapodunk, mely műveltségünk haladását szintén biztosítani fogja, — addig legemberiebb kötelességet fogunk teljesíteni: az elhagyott árva, segélytelen kezébe kenyeret adunk, s mint becsületes embereket vezetjük be őket az életbe.

Vajjon kit ne boldogitana öntudata ily cselekvény után?

„Sokba kerül egy ily szeretet-ház létesítése, s épen azért nagy idő multával lehet belőle valami, vagy szalmatűz az egész, mint nálunk minden” — fogják nálunk mondanai.

Némi igaz van ebben.

Sokba fog kerülni, s épen mert sokba fog kerülni, sokat is fog érni. Bővebben kamatozó helyre sohsem tehetjük filléereinket, mint épen ide. Az pedig, hogy nagy idő multával lesz belőle valami, talán tőlünk függ, hogy ne ugy legyen, s ha te-

hetségünket mégis meghaladná a gyors munka, ám hagyjuk gyermekeinkre a befejezést, elégedjünk meg, mire különben gondolnunk sem kellene — a kezdeményezés dicsőségével. S töltsön el gyönyörrel egyszer ne csak a jelen, de a jövőnek képzelt boldogsága is.

Apáink vérrel szereztek nekünk e szép hazát, nekünk most már könnyebb megtartani. Hagyjunk mi is valamit unokáinkra.

A szalmatűzre nézve pedig mutassuk meg: hogy van bennünk annyi önállóság, mikép ha sok szép és nemes eszme diadalát nem érthetjük is meg, működjünk oda, hogy legalább ez egy nálunk érzjük el a siker lehetőségét.

Megyének kulturhistoriájában ez év aranybetűkkel lesz felírva. Ez év alatt alakult Gyulán a nőegylet, s kezdődött meg a sikerrel kecsegtető mozgalom Csabán egy leánynevelde felállítása érdekében, koronázzuk meg e mozgalmak eredményét egy harmadikkal: állítsunk megyénkben szeretet-házat.

A két előbbi kezdeményezés eddigi sikerét a hölgyeknek köszöné. S ez nagyon természetes. A nőt az istenség alkotá már ugy, mikép szívének lelkének nagy része szeretet, gyöngédség, könyörtület.

Kegyetekhez fordulunk mi is megyénk lelkes hölgyei! Meglevén győződve, hogy ez eszme, a szent cél gyökeret vert kebleikben, s azt átültetik minden rokon keblebe, szereznek ez ügynek annyi barátot, mikép a létesítés reményével nem kecsegtetjük magunkat hiú.

Ott vannak a műkedvelői előadások, társas s egyéb barátságos összejöveteleknél az aláírási ivatek; kettőzött erővel használják ez eszközöket oly cél elérésére, mely nekünk legszebb feladata, mely cselekményeik remeke. Higyjék el kegyetek, a nők kérését nem lehet visszautasítani.

Im itt a példa, mit először kellett volna emlitenünk, — a napokban a következő sorokat vettük:

T. szerkesztő ur! Egy szívélyes társalgás alkalmával, a „békésmegyei szeretetház” eszméjétől áthatva, kis körünkben szívesen gyűjtött és szívesen adakozott, néhány forinttal kívánván a magasztos eszmének jövődöbeli létrehozásához járulni, van szerencsém az adakozók névsorát és a csekély pénz gyűjteményt t. szerk. urhoz beküldeni, oly célból, hogy az adakozókat becses lapjába nyugtatva, a pénzt a megkezdett alap gyarapítására, illető helyére átszolgáltatni sziveskedjék. — T. szerkesztő urnak maradok: Vésztő sept. 4. 1871. honleányi üdvözlettel: **K. F.**

Szerkesztőségünk szintén nyit egy aláírási ivatek, melyen, és bármi más módon adakozók adományai lapunk élén fognak nyugtatványoztatni, s mint ez összeg is a helybeli takarékpénztárba letétetni.

Franciaországi események.

A francia kormány elé számos kérvényt terjesztenek, mely a nemzetgyűlés elnapolását kéri, ezekre a belügyérnek egy leveléről tesznek említést, mely szerint egyes kerületi elnököknek szigorúan meghagyta, hogy a nyilvános helyek tulajdonosainak tiltsa meg az ily kérvények kifüggesztését. A nemzetgyűlés köztársasági tagjai 6. kán gyűlést tartottak. Ennek tárgya egy törvényjavaslat volt, melyet Brisson Henrik terjesztett elő és melyben amnestia van követelve a Commune mindazon tagjai számára, kik másként mint közönséges bűnösök nem esnek büntetés alá. A jelenlevők nagy része beleegyezett és alírta a törvényjavaslatot. Corbont elküldték Thiershez, hogy ez elé terjessze a javaslatot és kérje ki véleményét. — A pénzügyi helyzet megvizsgálására kiküldött bizottság befejezte működését. Azon terhek évi kamatját, melyeket a háború következtében a francia nemzetnek viselnie kell, az illető bizottsági előadó 640 millió frankban állapítja meg. — Az elzász-lotharingiai franciáknak Algierban adandó száz hektári föld ügyében az illető kamra bizottság következő javaslatot fog betervezni: 1. c. Nancyban és Belfortban bizottságok alakíttatnak, hogy a kivándorlási kérelmeket összpontosítsák. 2. c. Minden gyarmatosnak legalább 5000 frankkal kell birnia, melyből letelepedésének első szükségleteit fedezi. 3. c. Minden gyarmat községgé alakul, mihelyt a számára határozott lakosság kétharmada megérkezett. — Páris dekapitalizációja rossz vért csinált Párisban, s azt a lapok legnagyobb része rosálja. — A nemzeti védelem kormányának működési bizottsága csütörtökön hallgatta ki Gambetát. Szombaton Mac-Mahon és Faidherbe tábornokokra került a sor.

Touloni hírek szerint, az ottani hatóság nagy összeesküvésnek nyomára jött, mely nem kevesebbre célzott, mint a fegyvertárt felgyújtani a Bagno fegyenceit kiszabadítani. A deszkák közt sok helyen gyuanyagot leltek elrejtve. A tengerészeti hatóság vette kezébe a vizsgálat ügyét s a legfőbb hivatalnokok a praefecturában tanácskoznak. Azt hiszik, hogy a fegyencek vallomásokot fognak tenni.

Külföld.

Olaszországban sept. 8-án, a pápai birodalom átélési napjának évfordulóját több helyen megünnepelelték.

Az angol királynő egészségi állapota már annyira javult, hogy veszélyen kívül van. Nehány nap előtt oly rosszul volt, hogy a walesi herceget magához hívatta s halála esetére végrendeletet tett. —

Genfi jelentések szerint nyugati Svájcban a francia emigráció igen nagy számmal van képviselve; ott mintegy 200 commune tag tartózkodik, köztük Babick és Arnaud Genfben, Eudes Waadlandban, Beslay Neufchatelben. — Ugyszintén sok bonapartista is van ott. Napoleon herceg, Bazaine tábornagy és Boitelle exrendőrönök Genfben, Fleury tábornok pedig Lausanneban van.

A Mont-Cenis vaspálya megnyitásának ünnepélyén Franciaország és Schweitz képviselve lesznek.

Brüsszel, sept. 13. A gépgyárak be vannak zárva. A városban a munkások tömegekben vonulnak át.

Stokholm, sept. 12. Az országgyűlés rendkívüli ülészaka ma nyitott meg trónbeszéddel, mely azt mondja, hogy a hadsereg újjászervezése képzendi a tanácskozással egyetlen tárgyat és reméli ezen kérdés szerencsés megoldását.

Legujabbak.

Bécs, sept. 14. A „Wiener Zeitung“ szerint a király megerősítette Károly Lajos főherceget mint az 1872-ki bécsi világiállítási fővédnököt, továbbá kinevezte Rainer főherceget a kiállítási bizottság elnökévé. Továbbá megbizta a király Schwarzenberg grófot a főigazgatással, végre pedig helyben hagyta a kiállítási bizottságnak felterjesztett elnökeit és tagjait. Alonokok: Hohenlohe,

Konstantin hg., Beust birodalmi kancellár, Schwarzenberg Adolf herceg, Festetic György gróf és Potocky Alfréd gróf.

Bécs, sept. 14. A „Presse“ jelenti, hogy Berlinből Poroszország részéről az Ischl, Salzburg- s Gasteinban történt találkozásokról Pétervárra bizalmas közlések történtek.

Róma, sept. 13. A követségek kijelentették, hogy fejtelten zavargások esetében a pápai lak fölé lobogót tűznek ki.

Páris, sept. 13. A bajor parancsnok St.-Dénisben megszüntette az ostromállapotot. — Mantuffel tábornok e hó 16-tól fogva Nancyba teszi át főhadiszállását.

Bécs, sept. 13. A „Tagblatt“ jelenti, hogy Londonban azon hír szárnyal, hogy a királynő a walesi herceget társuralkodónak akarja kinevezni. A párisi keleti tortok e hó 22-én fognak hivatalosan átadni a francia hatóságoknak.

Prága, sept. 13. Chotek gr. átvette a helytartóság vezetését, és a hatóságokat fogadta. — A nagyföldbirtok választásánál a németek nem vettek részt a választásban.

Páris, sept. 13. A nemzetgyűlés ülésében egy elnöki jelentés fog fölolvastatni, mely hangsúlyozandja a biztosított rendet, a külfölddel való viszonyokat, továbbá a már kiürített 4 departement-ről teendő említést.

Róma, sept. 13. Az „Opinione“ egy „Francia politika“ című cikke mondja: Örömmel fogadjuk gróf Remusat azon nyilatkozatát, hogy a francia kormány az Olaszországban történeteket elfogadja, és soha sem gondol ezek ellen kikelni. A francia kormány csak óhajtja, hogy pápa egyházi függetlensége minden támadás ellen megóvassék, és hogy a garancia-törvény meg ne sértessék. Az „Opinione“ hozzászól: Miután ez programja a francia kormánynak a római kérdésben, bizonyos, hogy a két állam viszonyai szilárd alapra és jó egyetértésre alaphatnak.

Flórencz, sept. 12. A párisi börzén elterjedt egy új olasz kölcsönről szóló hír, koholmány. Azon hír pedig, mintha Párisban 3 milliónyi olasz rente megsemmisített volna, megcáfolatik.

Skutári, sept. 14. Podgoritza, Ipuzlea és Antivári lakossága kiszolgáltatta fegyvereit. Reménylik, hogy a hegyi városok ugyanazt fogják tenni.

Bécs, sept. 14. Az összes landtagok ma megnyitattak, mindenikben — a lembergit, triestit és inbruckit kivéve — a tartományi rend módosítása és új választásrend tárgyában kormányi előterjesztések beadattak.

Prága, sept. 14. A német képviselők az államjognak királyi leirat által történt elismerése folytán, a landtagot oda hagyni szándékoznak. Az illető határozat ma történik a klubban.

A békésmegyei daláregyletnek, Csabán a folyó év augusztus 7-én tartott ünnepélye alkalmából keletkezett számadások megvizsgálatván kintint, hogy bejött:

az ünnepélyi és táncvigalmi jegyekért	1,743.30
dalkönyvecskék elárúsításából	76.80
felülfizetésekből	89.70
összes jövedelem	1,909.80

Kiadott az ünnepély és táncvigalom előállítására 847.60

Felmaradt tiszta jövedelem 1,062.20

Azon lelkes ügybarátok pedig, kik felülfizetésekkal gyarapították a jövedelmet, a következők: Bettelheim Vilmos 2 ft, Erkel János 5 ft, Farkas Gábor 50 kr, Hadházy Istvánné 2 ft, dr. Kovács István 5 ft, dr. Kramer Gusztáv 80 kr, Lopény Pál 2 ft, Nyirády László 2 ft, N. N. 4 ft, N. N. 1 ft, Puskás Pál 1 ft, Szabó Emma 2 ft. Szabó Jánosné 2 ft, Szakál Lajos 2 ft, Szakál Viktor 1 ft, Szánthó Albert 4 ft, Szathmáry Ede 80 kr, Sztojanovics Szilárd 5 ft, gr. Wenkheim Géza 10 ft, gr. Wenkheim Károly 20 ft, Vidovszky László 5 ft, Virágos Sándorné 3 ft 50, Virágos Emilia 3 ft 50 krral.

A daláregyleti gyűlés megbízásából a számvizsgáló bizottság: **Omaszta Szilárd, Szemián Samuél, Gärtner Adolf.**

Ujdonságok.

— A folyó év utolsó negyede közeledvén, fölkerjük a t. c. közönséget, hogy lapunkat — a megye egyetlen közlönyét — továbbra is pártolni sziveskedjék, és hogy a nyomtatandó példányok száma iránt kellő időben tájékozva lehessünk: kérjük egyszerűs mind az előfizetések idejekoráni be- küldését.

— **Megeyénk bizottmánya** még tavaszkor intézett részvétiratot b. Eötvös József özvegyéhez. Erre a most tisztelt özvegy következő levéllel válaszolt: „Tekintetes Békésmegye közönségének. Fogadja a megye tisztelt közönsége legmélyebb hálámát azon benső részvétért, melyet irántam és családom iránt a súlyos pillanatban mutatott, midőn boldogult férjemet örökre elvesztettem. Ha a fájdalomban már maga nemes érzésű barátok részvéte vigaszt nyújt, úgy annál inkább hatott meg a megye tisztelt közönségének fenkölt nyilatkozata, mert abban bizonyítékát látom annak, hogy boldogult férjemet törekveiben megértette, s így legforróbb vágyainak egyike, melyek őt buzdították, beteljesedett. — Midőn hálámnak gyenge szavakban töreksem kifejezést adni, maradok legmélyebb hódolattal — özv. b. Eötvös Józsefné.“

— **Zih Károly** békés-szentandrási néptanító egy népszerű nyelven szerkesztett dolgozatot adott ki a babonaszó, e népnévalya ellen. A munka „Párbeszéd a nép közt levő babonaszó kiirtására“ címet visel; megrendeléseket elfogad szerző saját lakásán példányonként 10 kr-ával és 10 megrendelt példány után 2 tiszteletpéldánnyal kedveskedik.

— **Az alföldi vaspálya** vállalkozói Nagyváradon bankettet rendeztek a „Fekete sas“ vendéglőben, Ribáry ministeri tanácsos tiszteletére.

— **A nagyvárad-esabai vasutréz** mult csütörtökön, e hó 14-én, a közforgalomnak csakugyan átadott. A kérdéses napon nagy sürgés-forgás volt városunkban, kocsin és gyalog számosan igyekeztek ki az indóházba, részint, hogy a közében részt vegyenek, részint, hogy az érkező vonatokat szemlélhessék. E szokatlan mozgalom mutatta, hogy a nap fontos esemény szülője, s nem volt arc, melyen az esemény feletti öröm vissza nem tükröződött volna. Azonban nincs fény árny nélkül, vagy mint a közmondás tartja: nincs tökéletes a világon s így a vasut megnyitás feletti öröm sem lehetett teljes, s ez legalább azokra nézve áll, kik az ezen alkalomra rendezett közében is részt vettek. Megvalljuk, magunk sem tartozunk azok közé, kik gastronomikus tekintetben nagy igényeket formálunk s tudjuk méltányolni a nehézségeket, melyek olyan alkalmakkor, minő a csütörtöki is volt, s midőn szokatlanabb számu vendégek el-látásáról van szó; — csaknem elkerülhetlenek, de a kiszolgálás körüli rendtelenséget s az étkek emésztelenségét oly mértékben még nem volt alkalmunk tapasztalhatni, mint a kérdéses közében. Pedig azt hisszük, hogy a vendéglős tárcája aligha kárát vallotta a vállalatnak, mert mind a résztvevők száma, mind az ezek által fizetett részvénydíj ellen nem lehet kifogás. Az italművek versenyeztek rosszaságban az étellekkel. Szóval olyan ebéd volt ez, mely sokáig emlékeztében és — gyomrában fog maradni mindazoknak, kik elköltésére vállalkoztak, s ha maga a vasut megnyitás örvendtes ténye nem ellensúlyozná az ebéd példátlan gyarlóságát, úgy egyáltalán nem volna okunk a sept. 14-ikét „oda sorolni, hol boldog perceink feljegyezve vannak.“ No de van vasutunk s így — éljen a vasut!

(Beküldetett.) Tekintetes szerkesztő ur! A „Békés“ f. évi 74-ik számában „több honvédtiszt“ aláírással egy tolvajság miatt elfogott honvéd ügyét illetőleg — némi leckéztető cikk jelent meg, melyben a többek között a fenálló törvényeket minden figyelmen kívül hagyó csendbiztos komoly megrovás alá esőnek nyilvánítatik. — Felvilágosításul közlő honvédtiszt urakkal tudatom azt, mit úgy látszik eddig még nem tudtak, hogy én mint csendbiztos kötelességemet határozottan ismerem, s mert ismerem, tolvajt, legyen az bármily ruhába

öltözve, jövőben is elfogom, elzáratom, még pedig a rendelkezésem alatt álló börtönbe, mert ott a vizsgálat meghiusításától nem tarthatok. Elfogatás után senkinek másnak csak egyedül járási főnökömnek teszek jelentést. — Kelt Gyulán sept. 16. 1871. Kész szolgálja báró Drechsel Alajos, megyei esendbízott.

Felhívás. Az e f. évi október első napjaiban Csongrád városában megnyitandó állami tanítóképezdénél a beiratások f. hó 25-től egész 30-ig fognak megtartatni, az első évi képezdei tanfolyam megnyitása f. évi október második napján történend. — Felhívatnak tehát mindazok, kik felvételt kívánkoznak, (s ez ideig nem jelentkeztek,) hogy ez iránt kellő okmányokkal ellátva az e végre ki-rendelt bizottságnál Csongrádon magokat beirassák. — Kelt Csongrádon, az igazgató tanács üléséből 1871-ik évi szeptember hó 9-én. — **Vadász Manó,** kir. tanfelügyelő mint a képezdei tanács elnöke. —

Vegyesek.

Az építendő honvéd menház ünnepélyes alapkö letétele f. évi október 1-én d. e. 9 órakor fog megtörténni Pesten. Az illető törvényhatóságok, kerületek, vidékek, egyletek, intézetek stb., s mind, kik a menház építéséhez adományokkal hozzájárulnak kéretnek mind számosabban megjelenni. A menet a menház telkére október hó első napján reggeli 8 órakor a szénaterről indul a soroksári utcán keresztül.

— **A pesti nemzeti színház** nagy veszélynek volt kitéve mult szerdán. Ugyanis egyik melléképület, mely belül csupa fa, egy kis középület által van a nemzeti színházzal egybekötöttetésben, s mely festő teremül használtatott — esti 6 óra után kigyuladt. A rémkiáltás, hogy a „nemzeti színház ég!” egy pillanat alatt egy nagy seregét gyűjté össze a fővárosi lakosoknak a kerepesi út szögletére, a színpadról ijedt hölgyek jöttek ki, a színház személyzete, az igazgató, — mind rohantak a veszély helyére és siettek segíteni oltani. A tüzet csak esti 9 óra után sikerült nagy erőfeszítéssel elfojtani, de a színházi diszletek nagyobb része hamuvá, vagy használhatanná vált s egy ideig nem is lehet előadást tartani. Mondják, hogy az első összecsesődülés alkalmával egy fiu agyonnyomatott, gróf Batthyány Elemér — ki önkéntes tűzoltó is — nagyobb sérülést kapott, ugy szintén két városi tűzoltó is, ki a roskadozó gerendázzal leszakadt.

— **Pozsonyból** írják: A király f. hó 12-kén pontban 8 óra 55 perckor érkezett meg külön vanaton Bécsből és a fényesen feldiszipított és kivilágított pályaudvarban József főherceg, Gablenc altábornagy, b. Koller helyparancsnok, Dobay honvédezeredes, gr. Pálffy János főispán, Bittó Kálmán alispán, Neszter József városi főispán, Gottl Mór alpolgármester (Jusztó Henrik polgármester betegen fekszik), Kozsehuba főkapitány, Maár pápai kamarás és Barton J. tankerületi főigazgató által fogadtatott. Ő felsége a pályaudvarban József főherceggel, Gablenc, Koller tábornokokkal, Pálffy, Neszter főispánokkal és Gottl alpolgármesterrel néhány szót váltott. Azután a városba bevonult, oldala mellett József főherceg ült. Midőn kocsijáról lezállott, a primási főmérnök Lippert lovag által üdvözöltetett a primás nevében. A primási palota nagy termében ő felsége még néhány személyt bemutatott magának, azután a dolgozó szobába visszavonult.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

A debreceni gazdasági pótanfolyamot hallgató néptanítók kirándulása Miskolc vidékére.

(Folytatás.)

Ott létünkör épen hengereröntést voltunk szerencsések látni.

A nyers vas, hogy kalapálható legyen darabokra törve a hengerlő épületbe szállítatik, ahol kavaró kemencékbe jő; itt mintegy 1600 Celsius hőfokánál ujra felolvasztatik és szüntelen kavartatik mindaddig, míg az magától kisebb-nagyobb csomókba össze nem áll. Kihuzatván a csomók, először 35 mázsás kalapácsal üttenek, azután 70 löerejű bugavas hengerlőkkel gyurattak.

Az így nyert vas bugavasnak nevezetik, mely azonban még igen sok salakot tartalmaz. Hogy ezen salaktól is megtisztuljon, még egyszer hevittetik a forrasztó kemencében, itt ugyan fel nem olvad többé, de a nagy hevítés következtében sok idegen résztől szabadul meg. Az így elkészített és felhevített vas ismét hengerlők segítségével különféle alakokban kinyujtatik s majd az itteni vasműhelyekben, mint kalapálható vas feldolgoztatik, majd a kereskedésbe szétbocsájtatik.

A hengerlő 2 egymásfelé helyezett rovatékos acélhengerből áll. A rovatékok közti ür minden rovatéknál szűkebb. A két henger forogván, a felhevített vas először a legtágabb rovatékon, azután fokoként szűkebben és szűkebben keresztül bocsájtatik át. Minden átbocsájtásnál a vas darab vékonyabb és hosszabb lesz, s nem ritkán drót vékonyságra nyujtatik, ki az azelőtt pár percel $\frac{1}{2}$ lábnyi átmérőjű vasrud.

A hengerlők épületében a felemlített gépeken kívül van még: 100 mázsás kalapács, bugavas vágóolló, 200 löerejű vasuti sínhengerlő, anyacsavar vágógép, több kovácskohó, 8 kavaró és 6 forrasztó kemence és 22 gőzkazán, melyek a kemencék melegével tápláltnak.

E táplálás a következőkét történik: Kemencékben a szénégetésnél szén-sav fejlődik, mely felszállva, a felső rétegben izzó szénrel érintkezik; itt szénéleggel alakul át. Ezen szénéleg még égékeny légnem. Azt tehát csövekbe eresztve a gőzkazánok fűtőhelyére vezetik s azokat ennek melegével táplálják. Így tehát oly légnem is felhasználatik, mely különben, fel nem fogatva, a levegőbe érték nélkül elszáll.

A gyárnak van e mellett két vas és egy asztalos műhelye. A vasműhelyekben van: két furónegy esztergályozó-, csavar- és anyacsavar rovatékozó-, gyaluló- s vágógépe és itt is több kovácskohó.

Minden, itt felemlített gép gőzerővel hajtatik. A számos mozdony vízszükséglete szintén gőzerő segítségével 600 öl hosszú csatornán keresztül a gyár alatt elfolyó patakából felszívatik.

A gyár déli részén van a téglagyár, mely naponta 10 ezer téglát készít; nyugotra pedig fészkek 120 csinosan berendezett munkások; a jövőben még 80 fog épülni.

Ezek megtekintése után ismét omnibuszainkon az 1 óra távolban fekvő Hámorba rándultunk fel. Az ut kis hegy közt vezetett. Az ut hosszában patak csörgedezett, mely itt-ott kisebb-nagyobb zuhatagot képez. Itt a kilátás regényes. A Hámor községben számtalan gép van a folyó vizére alkalmazva, melyek ezelőtt vasat készítettek, most már azonban főlév óta szünetelnek. A község lakossága mind gyári munkás és bányász.

Azonban e táj regényességének tetőpontját a Tajt tavanál éri.

Hegyek közt sokat megfordultam, de ily kedves tájat még nem láttam.

A Tajtó a falu felett 10—15 öl magasságban mesterségesen van alkotva: Két meredek hegy közti völgy kőgáttal van elzárva; ennek következtében a patak vize az elgátolt völgyben összegyűlkeztvén, képezi a tavat, mely $\frac{1}{2}$ mértföld hosszú, 100 öl széles és 4—8 öl mély lehet. Mindkét oldalról a magas hegyeken gyönyörű bükk és jávorfák diszlenek.

A hegy egyik oldalában van mintegy 200 öl hosszú barlang; közepén patakocská folydogál. Tuló része emelkedettebb s következőképp víztől ment. Belseje átlátszó jegekközvet.

(Vége következik.)

Országos vásári tudósítás.

(Folytatás.)

A lóvásár a közepszerűnél jobbnak mondható, mert az összes forgalom kerekszámában 2000-re tehető.

Hajtott ménes négy volt, melyek elsejében 40 db bessarabiai, 2-ában 40 db erdélyi, 3-ában 30 db szintén erdélyi, 4-ében 18 db bukovinai ló volt, mint egy a debreceni nyári vásárra érkezett 600 dbnyi nagy ménes végmaradványa. — E hajtott lovak legelejéből néhány kiválasztott 170—180, kivételkép 200 fton is kelt darabonkint; a többinek pedig, mi kevés elkelt, 110—140—150 frtig fizették darabját, de egy harmada sem kelt el e méneseknek.

A szentesi, pécskai, makói és csabai lócsiszár cigányok kezén volt most is páronkint, négyenkint s hatonkint nagyobb termetű néhány többé-kevésbé hibás kocsibeli ló; ezekből is alig kelt el egy-két darab; az egész vásár jellege volt a bányadtság, élénktelenség, — mely az érezhető árcsökkenésre sem változott vásár végéig soha.

A passus átírási hiteles jegyzőkönyv tanúsítása szerint, nem több mint 388 db lóra adatott egész vásár folyama alatt új passus, — tehát majd csak felényi, mint a juliusi vásárkor, midőn 727 passus adatott ki. Ez egy hiteles adat eléggé tanúsítja a rossz vételkedvet.

A legközönségesebb aprós paraszt lovak vergéje, vén gebéje 10—20 frton, a közepszerűeké 30—60 frtig, a jobbaké 80—100 frtig keltek leginkább darabonkint.

Nagyobb termetű, jó állapotú igás lovak 120—150, — fiatal jobb fajú nagyobb kocsibeli lovak 200—250 fton keltek darabonkint.

Hirnevesebb istállókból nemesebb nagy lovak most nem is voltak kiállítva.

A b ő r v á s á r valamivel terjedelmes volt, mint a mult vásárkor. A mint akkor nem kellett az ökörbőr, ugy most az volt a legkaposabb, ezt vitték leginkább Erdélybe, különösen Tordára és Halmágyra nagyobb mennyiségben, — ugyan ide vittek a tehénbőrök szépéből is.

Az ökörbőr párja 36—38, kivételkép 40 frt is volt; a tehénbőrök 1-ső rendűje 28—30 ft, a 2-od r. 26—27, 3-ad r. 25—26, a 4-ed r. 23—24 fton kelt páronkint. A 2 és másfél éves marhabőröknek igen csekély kelete volt, rossz áron is; a falsi vargák vették kisebb részletekben, páronkint 16—18, kivételkép 19—20 ftig; — pitling kevés s csekély kereslet mellett 8—9, kivételkép 10 fton kelt páronkint; — ellenben

A ló b ő r, kivált a jó, a vásár közepén nagyon keresett lón, s igen jó áron mind el is kelt. Egy pesti ház vett legtöbbet, párját 12—13, kivételkép 14 ftjával is fizetvén. A melynek párja 11 frton kelt el, az már csekélyes ló b ő r volt.

Vége következik.

Hetivásári tudósítás.

Gyula sept. 15. A mai piac a jobbak közé tartozott; ugyanis az összes szekérforgalom jóval meghaladta az 500-at; maguk a gabonás szekerek száma a két százon felül volt, jobbára azonban csak félig-meddig voltak terhelve mindenféle búzával, árpával, zabbal, kukuricával és rozsszal.

A finomabb ó és új búzából egy-két kisebb részletért 11.50, sőt kivételkép 11.80 krt is követeltek.

A 80—81 fntos új búzát közel vidéki és helybeli fogyasztók megvették 10—10.30 krig, a 82—84-est 10.50—80 krig köblönkint még igen kevés vadborsóval is. Az üzereknek alig sikerült valamicskét 10—11 ftig venni. A szükségletet teljesen ki nem elégithette a piac; házaktól kellend a sütőgötröknek venni igen sokat, hogy jövő péntekig legyen miből sütniök. Jó kétszerest és nagyon szorult szemű tiszta búzát 9—9.20 kron; — zuzsokcsipte ó búzát itt-ott 8.10—20 krral az elekiéktől szerencsésebben vettek, mint a sikertelen könnyű új búzátat némelyek. Átalában a búzánál 20—40 krig való áremelkedés volt leginkább tapasztalható a mult heti piachoz képest.

R o z s is volt 4—5 szekeren egy-egy kevés, s

a 74—75 fntost, — bár a piac elején 7.50, sőt 8 ftra is tartották — az alkudni szerető oláhok 12 óra felé 6—6.10—20 krért odaadták köblét, de volt, ki 7 fton alul nem akarván adni, visszavitte, hivatkozott a szűk termésre.

Árpa elég érkezett és meglehetősen kereslet mellett 4—4.30 krig kelt leginkább.

Zab ma ismét kevés volt s 3—3.20 kron kelt.

Ó-kukurica 6—6.80, kivételké az egészen jó 7 ftjával kelt, de lassan. Az új csöves kukuricát is bemutatták a gyulaiak a piacnak 2 zsák csövenként válogatott érett, de a szorultságot mégis nem titkolható kukuricában, melynek tetejes vékáját egy iparos 75 krral vette; meg egy jó szerderékkal; másik gazda még kissé zsengés új csöves tengerit 68 krjával adott el tetejes vékánkt.

A sertésvásár nagy volt, legalább is 900 drb forgalommal, — már vágni való jó zsiros süldök s félhús nagy disznókból is elég volt; öreg so-

vány kocák párját 48—50—55 ftra, az 1 és 1½ éves süldőket 30—40 ftra tartogatták. Vételeket, ott jártam alatt, nem tapasztaltam.

Szarvasmarha 50—60, ló 70—75 db volt, ez utóbbiak közt 15 erdélyi fiatal ló is, a mult vásárra gyulai lókupecek által hajtott ménes maradványa, — eladást itt sem vettem észre.

Káposztát 42 szekeren árultak, százát 4—5 ftra tartogatták leginkább.

Makói zöldséget is több szekér hozott; a szép petrezselyem kötetét 3 és 4 kron adták, de lassu kelete volt, mert a doboziaknál és gyulaiaknál szintén sok szép petrezselyem volt olesőbbért.

Dinnye is érkezett, leginkább a gyulai és dobozi földről 8—10 szekérrel, s darabja 3—4 krtól fel egészen 40 krig kelt — de lassan — a minőséghez képest.

Szép krumpli vékája 1.30—40 kr volt, mi még most nagy ár.

Tüzifa annyi volt, mennyi ez évben még nem

volt egy piacon, mert legalább 150 szekeren az volt; bár lassan, és egy-egy teher 40—50 krral olesőbban, mégis mind elkelt, pedig minden nap is egész fapiac van, — és Dobozról, Remetéről, vári erdőről és Körös partjáról sok száz ölet szállítottak e héten a vagyonosabb házakhoz, mi a gyulai fagyasztás nagy voltára mutat.

Gömbölyü szárufák párja 90—1.10 krig, a gömbölyü léceké 55—60 krig, a közönséges fenyő deszka párja 1.40—60 krig.

Halat csak két szekeren hoztak a békési vizről, középszerű és hitvány potykát leginkább, de helybeli, dobozi és vári gyalog halászok is sok aprós potykát hoztak az álló vizekről. Fontja a halnak 7 krtól 14 krig, kivételké 20—25 krig volt.

Sz. L.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Vendéglői hirdetés.

Van szerencsém úgy a helybeli, valamint a vidéki és utazó n. érdemű közönséggel egész tisztelettel tudatni, hogy a

GYULÁN

számos évek óta fenálló és eddig is jó hirnek örvendett

FEKETE SASHOZ

cimzett

VENDÉGLŐMET

egészen átalakítva tetemesen nagyobbítottam, mely által az utazó közönségnek tiszta kényelmes szobákkal, valamint t. vendégeimnek igen jó ételek és italokkal méltányos árak mellett szolgálhatok.

Fő törekvésem oda leend irányulva, hogy t. vendégeim tökéletes megelégedését kinyerjem, miért is kegyes pártfogást kér:

Molnár János

103)

2—3

vendéglő tulajdonos.

Egy Clayton-Shutleworth-féle legújabb szerkezetű 8 lóerejű gőzeséplőgépre cséplés kerestetik. — Értekezhetni Szarvason **Kita P. és társainál**, úgy szintén Urszinyi Andor úr gerendási birtokán jelenleg működő **Somogyi M. gépészszel.**

106)

VARRÓGÉPEK

104)

legolcsóbb vételhelye

2—6

Wheeler és Wilson
Grover és Baker } rendszere szerint
Howe

5 évi jótállás mellett.

A vétel részletfizetésekben is történhet.

Megrendeléseket kérünk címezni:

A varrógép bizományi raktárba **PEST Józseftér 3. sz.**

Zsák kölcsönző intézet.

Alólirott ajánlja zsák-kölcsön-tárát legolcsóbb árak mellett.

Bővebb tudomás szereszhető Friedenstein H. termény és bizományi üzletében Gyulán Bilicz-házban.

95) 5—6

Blau Bernát.

Valódi amerikai varrógépek jótállás mellett.

Dusan aranyozott, szép kiállítású vas sírkeresztek különféle nagyságban.

Petroleum lámpák, és azokhoz valódi amerikai szagtalan fehér petroleum.

Fegyverek, öntött vaskályhák, takarékos konyhák (Sparherde) és zománczott edényeiket ajánlják a legolcsóbb árak mellett.

Scherfeneder és Grabner

vas- és fűszer kereskedők az arany kaszához, Dessewffy-házban, a kápolna közelében.

97) 5—14

Tanulók vagy gyakornokok

eltogadtatnak, leginkább protestáns felekezettiek **OBETKÓ** és **ERNYEI** cégű norinbergi, rövidárú és lábbeli neműk üzletében **Aradon.**

105)

ben **Aradon.**

2—3

Ugyanott egy árulásban jól gyakorolt segéd nyerhet alkalmazást.